

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Sídlo ústavu: Hroznová 63/2, 656 06 Brno

Oblastní odbor Praha, Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Praha 31.3.2014
čj. ÚKZÚZ 024425/2014

Zpráva č. 2 oblastního odboru PRAHA o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 17.3.2014 do 30.3.2014

1. Počasí

Během sledovaného období panovalo počasí jako na houpačce. Na počátku a na konci období bylo velmi teplo a slunečno. Padaly teplotní rekordy. Nejtepleji bylo 21.3. v Dobřichovicích u Prahy, kde byla naměřena nejvyšší teplota 24,1 °C. Následovalo ochlazení, kdy noční teploty klesly pod bod mrazu, místy až k -3 °C, odpolední nepřesáhly 10 °C. Po pár dnech začaly teploty opět stoupat až na odpoledních 20 °C. Noční teploty zůstávaly již nad bodem mrazu. Za celé období napršelo od 20 mm do 55 mm. Srážky v oblasti byly již pouze dešťové.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Během posledních dvou týdnů přišla dlouho očekávaná vlaha. Porosty znatelně pookřály a hlavně u přihnojených řepok nastal raketový start. Během uvedených dvou týdnů narostly o více než 20 cm do výšky. Pole se zazelenala vzešlými jařinami. Vzchází také mák. Začalo setí cukrové řepy a slunečnice. Probíhá výsadba brambor a zeleniny. Kvetou meruňky, broskvoně, ve volné přírodě pak trnky. V noci na 26.3. byl zaznamenán silnější přízemní mrazík, místy až -3°C. Mohlo dojít k poškození kvetoucích meruněk. V porostech řepok probíhá insekticidní ochrana proti krytonoscům, v porostech ozimých ječmenů fungicidní ochrana. V jařinách se provádí chemická ochrana proti plevelům. Ve chmelnicích probíhá kultivace, příprava na mechanický řez a oprava chmelnic. Pokračuje ošetření proti **hraboši polnímu (*Microtus arvalis*)** v ozimech. Na okresu Kolín v k.ú. Lošany, Lošánky, Kbel, Radovesnice I proběhla aplikace rodenticidů v porostech kostřavy červené (18 ha), pšenice ozimé (130 ha) a řepky ozimé (105 ha).

OBILNINY

Vlivem dešťových srážek došlo k dobrému čerpání živin. To se odrazilo na intenzivním zbarvení a na růstu obilnin.

PŠENICE OZIMÁ (RF 25–31 BBCH)

(pátá odnož viditelná – fáze 1. kolénka: první kolénko těsně nad povrchem půdy zjištělné, vzdálené od odnožovacího uzlu min. 1 cm)

Pozorovány slabé výskyty **obecné krčkové a kořenové hniloby pšenice (*Cochliobolus sativus*)** na lokalitách v okresu Příbram (Pročevily, 27.3.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Rostliny vybrané do vzorku se vyryjí i s kořeny.

Ochrana: vyhnout se zbytečně časnému setí ozimů. Podporou rozkladu posklizňových zbytků se omezuje zdroj infekce. Při aplikaci chemické ochrany je výhodnější použít kombinace fungicidů, které mají účinnost i na listové choroby. Aplikaci přípravku je nutno provést v růstové fázi 30–32 BBCH (tj. počátek sloupkování až fáze 2. kolénka) při napadení 15 – 25 % hlavních odnoží, nebo když více než 15 % rostlin vykazuje příznaky napadení pod 1. sloupnutou pochvou. Aplikací růstových regulátorů je možno redukovat ztráty, které by vznikly případným polehnutím.

První slabý výskyt mycelia **padlí pšenice (*Blumeria graminis*)** zjištěn v okrese Mladá Boleslav (Ctiměřice, 27.3.). Opět slabé lokální výskyty zjištěny v okrese Kutná Hora (Suchdol u Kutné Hory, 27.3.).

Hodnotí se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny = 20 rostlin). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Místa odběru rostlin jsou rovnoměrně rozmístěná podél trasy průchodu. Hodnotí se napadení rostlin, tj. určí se počet rostlin (odnoží) s příznaky výskytu padlí pšenice (kupky nebo mycelium) na listové čepeli a pochvě. Z počtu kontrolovaných odnoží a počtu napadených odnoží se vypočítá procento napadených rostlin (odnoží). Ošetřují se porosty při indexu napadení vyšším než 10 %. Obvykle od růstové fáze 30 BBCH. **Fungicidní ošetření se provádí v kombinaci proti celému komplexu listových chorob. Je třeba střídát skupiny fungicidních účinných látek s cílem oddálit vznik rezistence patogena.**

V okrese Benešov (Mrač, 27.3.) zjištěny první slabé výskyty **pyrenoforové skvrnitosti pšenice (*Pyrenophora tritici-repentis*)**. Trvající slabý výskyt zjištěn na listech v okresech Kladno (Kačice, 24.3.) a Rakovník (Zderaz, Přílepy, 28.3.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se počet listů s výskytem konidioforů a konidií pyrenoforové skvrnitosti pšenice – pomocí stereoskopické lupy. V RF 31–32 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 4., 5. a 6. list shora. Ošetření se doporučuje při výskytu 5 – 50 % listů s výskytem konidií.

Ochrana viz padlí travní na pšenici.

První slabé výskyty infekce **septoriové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*)** sledovány v okresech Benešov (Mrač, 27.3.), Mladá Boleslav (Březinka, 27.3.) a Příbram (Pročevily, 27.3.). První střední výskyt zjištěn v okrese Kladno (Kačice, 24.3.). Opakované slabé výskyty pozorovány na spodních listech v okrese Mělník (Čečelice, 25.3.). Opakované střední výskyty pozorovány v okrese Rakovník (Kolešovice, Přílepy, Rakovník, 28.3.).

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze objevení se posledního listu BBCH 37 do BBCH 51 (metání). Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídát fungicidy s odlišným mechanismem působení.

První slabé výskyty **kohoutka černého (*Oulema melanopus*)** zjištěny na listech v okrese Kolín (Lošany, 21.3.).

Pozorování vajíček a larev se provádí ve fázi 32-37 BBCH. Pokud je vylíhlých larev méně než 50 %, pozorování se opakuje po týdnu do doby, než se zjistí 50 % vylíhlých larev.

Přímá ochrana spočívá v použití přípravků na ochranu rostlin na základě monitorování škůdce smýkáním a vizuálním pozorováním výskytu vajíček a larev. V případě středního výskytu (od 0,3 do 0,7 dospělců na 1 smyk) lze očekávat, že za příznivých podmínek může počet vajíček a larev překročit ekonomický práh škodlivosti, který nastává při výskytu 0,6 a více vajíček a larev na jednu odnož. Chemické ošetření se provádí v době, kdy je z vajíček vylíhlých více jak 50 % larev.

JEČMEN OZIMÝ (RF 26–31 BBCH)

(šestá odnož viditelná – fáze 1. kolénka: první kolénko těsně nad povrchem půdy zjištělné, vzdálené od odnožovacího uzlu min. 1 cm)

První slabé výskyty **obecné krčkové a kořenové hniloby ječmene (*Cochliobolus sativus*)** pozorovány v okrese Příbram (Lazec, Podlesí nad Litavkou, 27.3.). (Pozorování a ošetření viz pšenice ozimá)

První slabé výskyty infekce **padlí ječmene (*Blumeria graminis*)** zjištěny na spodních listech v okresech Praha-východ (Kostelní Hlavno, 25.3.). První lokálně střední výskyty sledovány v okresech Kladno (Čelechovice, 24.3.), Mladá Boleslav (Ctiměřice, 21.3.) a Rakovník (Kolešovice, 28.3.). Opakovaný slabý výskyt zjištěn v okrese Kutná Hora (Církvice u Kutné Hory, 28.3.).

(Pozorování a ošetření viz pšenice ozimá)

Opakovaný střední výskyt **sít'ovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)** sledován v okrese Praha-východ (Kostelní Hlavno, 25.3.). První slabý výskyt zjištěn v okrese Benešov (Mrač, 27.3.). Opakované slabé výskyty pozorovány v okresech Kutná Hora (Církvice u Kutné Hory, 28.3.) a Rakovník (Kolešovice, 28.3.).

Zjišťování výskytu sít'ovité skvrnitosti ječmene se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). Určí se počet rostlin s příznaky výskytu (sít'ované hnědé skvrny na listech) na listové čepeli a pochvě.

Zahájení ošetření proti sít'ovité skvrnitosti ječmene se provádí u pozemků při 5% a vyšším napadení rostlin, od růstové fáze 30. Pozdější zásahy jsou zpravidla kombinací proti komplexu listových chorob. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Opakované střední výskyty **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)** sledovány v okrese Kladno (Čelechovice, 24.3.). První velmi slabý výskyt zjištěn v okrese Rakovník (Kolešovice, 28.3.).

Pozorování spály ječmene se provádí od vytvoření 2. kolénka do začátku metání (32-51 BBCH) a ve fázi 71 BBCH. Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 32-37 BBCH se hodnotí příznaky napadení na 4. listu shora, ve fázi 39-51 BBCH na 3. listu shora.

Fungicidní ošetření se provádí v kombinaci proti komplexu listových chorob obvykle od růstové fáze BBCH 30. Je třeba střídat skupiny fungicidních účinných látek s cílem oddálit vznik rezistence patogena.

Ošetří se porosty, u nichž je ve fázi 32-51 BBCH napadeno 50 a více % listů.

První slabé výskyty dospělců **kohoutka černého (*Oulema melanopus*)** a **kohoutka modrého (*Oulema galleciana*)** zjištěny na listech v okrese Kutná Hora (Církvice u Kutné Hory, 21.3.).

(Pozorování a ošetření viz pšenice ozimá)

Střední výskyty **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** sledovány v okrese Příbram (Pročevily, 27.3.).

Pozorování hrabošů se provádí v porostech ozimů o výměře větší než 5 ha na počátku a na konci vegetace. Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha, a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením 10x.

Ošetření na jaře se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 50 užívaných východů z nor na 1 ha.

Pozor, ošetřovatel porostu je povinen oznámit použití přípravků pro hubení hlodavců (rodenticidy) nejpozději tři dny před zahájením aplikace přípravku ÚKZÚZ a projednat opatření k ochraně zvěře s oprávněným uživatelem honitby.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 31–55 BBCH)

(1. internodium viditelné - na hlavním květenství se oddělily jednotlivé květy)

První dospělci **blýskáčka řepkového (*Meligethes aeneus*)** ve žlutých miskách zjištěni v okrese Příbram (Kosova Hora, 21.3., Hlubyně, Bohutín, 27.3.) a Beroun (Otmíče, 28.3.). Na poupatech zjištěn první slabý výskyt v okrese Kolín (Lošany, 17.3.), Kladno (Srby u Tuchlovic, 24.3.) a Rakovník (Kolešovice, 28.3.). Opakované slabé výskyty sledovány v okresech Kutná Hora (Suchdol u Kutné Hory), Praha-východ (Konětopy, 21.3.), Nymburk (Pátek).

Hodnotí se vrcholová květenství 50 rostlin (na deseti místech vždy 5 sousedících rostlin) na obvodu porostu. Hodnocení letové aktivity a prvních náletů se provádí pomocí alespoň jedné žluté misky na porost (asi od konce února nebo počátku března), která je umístěna asi 5 m od okraje pole.

Cílená chemická ochrana by měla plynule navázat na jarní ošetření v období prvního výskytu zelených pupat. Často stačí ošetření pouze okrajů porostu. Ošetření se doporučuje v růstové fázi, kdy jsou poupata uzavřená, při zjištění 1 až 2 brouků na rostlinu.

První slabé výskyty **krytonosce čtyřzubého (*Ceutorhynchus pallidactylus*)** v optických lapácích sledovány v okrese Beroun (Otmíče 28.3.). Opakované slabé výskyty pozorovány v okresech Kolín (Lošany), Kutná Hora (Nové Dvory u Kutné Hory) a Nymburk (Pátek).

První slabé výskyty **krytonosce řepkového (*Ceutorhynchus napi*)** v optických lapácích sledovány v okrese Benešov (Poříčí nad Sázavou, 27.3.). Opakované slabé výskyty zjišťovány v okresech Beroun (Otmíče), Kladno (Srby u Tuchlovic), Kolín (Lošany), Kutná Hora (Nové Dvory u Kutné Hory), Mladá Boleslav (Březinka), Nymburk (Pátek u Poděbrad), Praha-východ (Konětopy), a Rakovník (Kolešovice).

Pozorování imag krytonosců se provádí dvakrát týdně ve 2 Mörickeho miskách nebo na 2 žlutých lepových deskách od dosažení maximální teploty 6 °C do zjištění maxima náletu. Optické lapáky se umístí na protilehlé strany, nejméně 10 m od jeho okraje směrem do porostu. Mörickeho misky se naplní do ¾ vodou, pro snížení povrchového napětí se kápne do každé misky saponátový prostředek. Proti zamrznutí se může přidat lžíce kuchyňské soli.

U krytonosce čtyřzubého (*Ceutorhynchus pallidactylus*) se ošetření provede při průměrném výskytu 5 a více brouků na 1 misku za 1 den, u krytonosce řepkového (*Ceutorhynchus napi*) při průměrném výskytu 3 a více brouků na 1 misku za 1 den.

Lokálně zjištěn střední výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** v okresech Kladno (Srby u Tuchlovic) a Příbram (Hlubyně, 27.3.). V okrese Mladá Boleslav (Boreč, Malé Všelisy, Řehnice) zjištěny silné výskyty. V uvedených katastrech okresu došlo k aplikaci rodenticidů.

(Pozorování viz pšenice ozimá)

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLONĚ (RF 51-56)

(viditelné květenství nebo květní poupata - jednotlivé květy se začínají od sebe navzájem oddělovat, ještě uzavřené, fáze zeleného poupěte)

První výskyt dospělců **svilušky ovocné (*Panonychus ulmi*)** na poupatech pozorován v okrese Rakovník (Klečtná, 28.3.).

V okresech Kolín (Tismice, 28.3.) a Rakovník (Klečtná, 28.3.) sledovány první příznaky poškození listů a výskyt dospělců **mšice jitrocelové (*Dysaphis plantaginea*)** na poupatech.

Pozorován první výskyt nymf **vlnatky krvavé (*Eriosoma lanigerum*)** na ranách po starším řezu v okrese Kolín (Tismice, 18.3.).

Larvy vlnatky krvavé zjara vylézají po kmenech do korun, kde se usazují na větvích a počínají sát.

Ošetřuje se při zjištění 10 kolonií vlnatky krvavé na 100 letorostech. Ošetření podle potřeby opakovat. Do postřikové kapaliny je vhodné přidat smáčedlo.

Zjištěn první výskyt imag **květopase jabloňového (*Anthonomus pomorum*)** sklepaním z větví jabloní v sadu v okrese Kolín (Tismice, 21.3.).

Pozorování: Pozorování výskytu dospělců květopase se provádí 2 krát v týdenním intervalu v období zeleného pupene až myšího ouška, RF 54–56, a to pomocí 30 sklepů z 30 plodných dvouletých větví. Práh škodlivosti je 1,5 až 3 brouci v průměru na jednu sklepnutí.

Ochrana: Jabloně se ošetřují v době úživného žíru brouků, od začínající fenofáze myšího ouška, jakmile se vyskytne jeden den s teplotou ve 14 hodin přesahující 17 °C. Za chladného jara nebo při malé násadě plodů se doporučuje ošetření za 14 dní opakovat. Protože květopas jabloňový klade jen do nerozvitých pupenů, ošetření v době květu je již neúčelné.

Slabý výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** pozorován v sadech okresu Kutná Hora (Kaňk, 24.3., Kutná Hora, 24.3.).

Pozorování hrabošů se provádí v intenzivních výsadbách všech druhů ovocných dřevin, přednostně v mladých výsadbách a ovocných školkách. Jeden vzorek představuje výsadbu (blok) jedné odrůdy o výměře do 10 ha. Na pozemcích větších než 20 ha můžeme počet odpočtů zvýšit.

Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovémi stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením 10x.

Ošetření na jaře se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 50 užívaných východů z nor na 1 ha.

Pozor, ošetřovatel porostu je povinen oznámit použití přípravků pro hubení hlodavců (rodenticidy) nejpozději tři dny před zahájením aplikace přípravku ÚKZÚZ a projednat opatření k ochraně zvěře s oprávněným uživatelem honitby.

Za oblastní odbor Praha zpracovali: Ing. Karel Štefan a Ing. Josef Zajíc